

1. Солдатенко°О.°І. Комп'ютерні технології та гітарні аранжування в розвитку музичних здібностей учнів : навч.-метод. посіб. для вчителів та учнів шкіл естет. вихов.; Чернігівський національний педагогічний університет імені°Т.°Г.°Шевченка. Чернігів : Видавець Лозовий В.М., 2015. 88°с
2. Новолокова°Н.°П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків, 2012. 176°с.
3. Орлов°В.°Я. До музики – з гітарою / Початкова школа комплексного виховання і навчання гітариста (в двох частинах) : навчальний посібник для музичних шкіл та музичних відділень шкіл естетичного виховання. Чернігів : Поліграфічні-видавничий комплекс «Десна», 2015. 688°с.
4. Резеткіна°Т.°П. Використання комп'ютерних технологій на уроці музики як засіб формування педагогічної культури // URL:<http://ipk.ulstu.ru/?q=node/459>.

Семер'янова Оксана,

викладачка Полтавської дитячої
художньої школи імені Святослава
Пашинського,

Коваль Вадим,

викладач Полтавської дитячої художньої
школи імені Святослава
Пашинського(м.°Полтава)

ТРОМПЛЕЙ ЯК ВИД НАТЮРМОРТА

***Анотація.** У статті висвітлюється історія розвитку різновиду натюрморту – троплей. Також розглядаються і аналізуються натюрморти голландських художників XVII°ст.*

***Ключові слова:** троплей, натюрморт, голландський живопис, гравер.*

Натюрморт сьогодні – чи не найпоширеніший жанр у мистецтві. Ми милуємось красивим поєднанням предметів, кольоровою гамою, грою світлотіні. Видів натюрморту існує велика кількість – на будь-який смак,

бажання, потребу. Але мова піде про жанр трюмплей (trompe-l'œil, з французької – обман зору). Такі натюрморти імітували фрукти, різні предмети, аркуші паперу, недбало прикріплені до стіни або покинуті на столі чи полиці.

Зображувати предмети настільки реально, що вони не відрізнялися від справжніх, уміли набагато раніше, ніж голландці. Про перші подібні твори докладно пишуть в літературі – як посперечалися два великі античні майстри Зевскіс з Парразієм. Це сталося в далекому V^ост. до^он.^ое. і до нашого часу їхні шедеври не дійшли. Але прекрасно збереглися твори пізнішого часу. Про них і піде наша розмова.

Першим самостійним натюрмортом в європейському живописі вважається «Вид з куріпкою, латною рукавицею і арбалетним болтом» Якопо де Барбарі, що була створена в 1504 році. Чому художнику прийшла така ідея – написати не благопристойний релігійний сюжет чи шляхетний античний, тим більше, що він володів секретом побудови людського тіла, яким рішуче відмовився поділитися з А. Дюрером, невідомо. Можливо, через те, що якраз з 1502 по 1505 роки він служить придворним художником курфюрста Саксонії Фрідріха III Мудрого і на нього мали вплив німецька педантичність і уважність до найменших дрібничок. Вважається, що це – замовлення герцога саксонського і натюрморт повинен був прикрашати його мисливський будинок. Це пояснює набір зображених предметів: арбалетний болт, залізна рукавиця і мисливський трофей – куріпка. Хоча на той час вогнепальна зброя набула широкого застосування, на полюванні все ж таки віддавали перевагу арбалетам через їхню безшумність, щоб не злякати дичину.

Сталеві рукавички теж були широко відомими, але зображена на картині саме рукавиця, якою зручно тримати меча, тобто це суто військовий атрибут. У мисливському натюрморті він був використаний, напевно, для контрасту фактур (метал + пір'я птаха) або через схожість форм тіла куріпки і рукавиці, що надає рівноваги композиції. Безсумнівна динаміка на картині

створюється активним діагональним рухом болта. Аркуш, недбало прикріплений до стіни, що містить ім'я автора, має тінь, що і викликає враження реальності зображеного. Якопо^оде^оБарбарі був майстром-гравером, але цей натюрморт уславив його і як живописця.

Найбільшого використання троплеї набули в мистецтві XVII ст. Визнаними майстрами цього жанру вважаються Самуель ван Хогстратен, учень самого Рембрандта, Корнеліус Норбертус Гійсбрехтс. У Франції таку техніку розвивав Жан-Франсуа^оде^ола^оМотт. Пізніше, у XVIII ст., в Англії – Йоганн Каспар Фюсслі.

Беззаперечно назвати причини виникнення жанру «обманок» саме у голландському живописі складно. До цього спричинилася висока вартість землі під забудову у Північних Нідерландах і, як наслідок, висока щільність забудови міст. Будинки зростали вгору, займаючи при цьому небагато площі. Щоб ілюзорно збільшити кімнату, використовували дзеркала, географічні карти, картини. Також великий вплив справив трактат «Перспектива» Ханса Вредемана^оде^оВрися, який був надрукований 1604 року в Антверпені. І не можна не брати до уваги великі відкриття XVII ст. в галузі природознавства – перша карта Місяця, яку склав у 1647^ор. польський астроном Ян Гевелій, праці Галілео Галілея, «Великий атлас землі, моря і неба» голландського картографа Яна Блау, надрукований 1608 року, поширеність у використанні камери-обскури як науковцями, так і художниками. Нові теорії змінювали не лише науку, але й світ. Людина вивчала оточення, вивчала закони природи і водночас вчилася самостійно створювати образ світу шляхом створення точної його копії.

Троплеї створювалися для того, щоб ввести в оману глядача і тому часто картина не мала рами. Саме так був задуманий знаменитий «Щиголь» Карела Пітера Фабріціуса. Фабріціус навчався в майстерні Рембрандта в той самий час, що і Самуель^ован^оХогстратен і саме під його впливом останній зацікавився ефектами обману зору і вивченням перспективи. «Щиголь» – перша картина в історії мистецтва, яка пройшла через комп'ютерний

томограф, у результаті чого з'ясувалося, що спочатку це була картина більшого формату в звичайній рамі, а потім художник прибрав раму, зменшив розмір дошки (просто відпиляв зайве), зафарбував тло в тон стіни і після цього додав нижню жердинку. Це підсилило ефект тромлея.

Чому обрали саме цю пташку? Тому що у XVII столітті щиглики були популярними домашніми улюбленцями, їх навчали набирати воду і переносити її в маленькому відерці. Про це говорить голландський варіант назви – *Net puttertje*, що дослівно перекладається як «маленький водонос». Якщо уважно розглянути картину, то добре видно, що вона написана зовсім різними прийомами. Годівниця написана мініатюрними, напівпрозорими мазками, що чудово передають фактуру дерева, в той час, як пташка написана широкими мазками, в деяких місцях фарба розтушована пальцем, подекуди використаний навіть черенок пензля. На картині немає інших деталей, тому вся увага одразу спрямовується на щигля. За рахунок контрасту годівниці, фігурки пташки і світлої стіни, зображення набуває скульптурної відчутності. Є така думка, що художник користувався камерою-обскурою, так само, як і Ян Вермеєр. Мистецтвознавці не люблять про це говорити. Але сам факт ані трохи не зменшує авторитету Фабріціуса і не підриває пошану до нього як до видатного художника. Адже це природно – використовувати можливості, які дарує тобі наука!

«Маленький шедевр ні про що ... але такий прекрасний», – написав в 1859^ор. французький мистецтвознавець Теофіль Торі-Бюржер.

У XXI столітті слава цього «маленького шедевру» збільшилася в рази завдячуючи Донні Тарт – американській письменниці, яка зробила твір голандського художника «головним героєм» свого однойменного роману.

У жовтні 1564 року вибух порохових складів у Делфті зруйнував значну частину міста, забравши життя багатьох мешканців міста. Серед них був художник Карел Пітерс Фабріціус, йому було 32 роки.

Історія тромплея налічує більше 2000 років. Сьогодні тромплей це ще й окремий напрям дизайну. До нього звертаються, коли хочуть додати

невеликому приміщенню об'єму, або задекорувати стіну, створивши перспективу. І знову ми зустрінемося з використанням новітніх можливостей – це і фотошпалери, лайтбокси, шпалери з імітацією різних матеріалів. Сучасні технології дають в руки художників необмежені можливості, але беруть свій початок вони саме там, у V столітті до нашої ери, коли посперечалися Зевскіс з Парразієм.

Список використаних джерел

1. Греченко[°]В, Чорний[°]І., Кушнерук[°]В., Ряжков[°]В. Історія світової та української культури. К. : Либідь, 2000. С.[°]182-211.
2. Культурологія : українська та зарубіжна культура /за ред. М.[°]М.[°]Заковича та ін. К. : Знання, 2004. 570[°]с.
3. Франків[°]І.[°]В. Голландський живопис XVII ст. Кам'янець-Подільський, 2018. 61[°]с.

Семіон Вікторія,
викладачка Полтавської дитячої музичної
школи № 3 імені
Бориса Гмирі(м. Полтава)

ВИВЧЕННЯ ПИТАННЯ ПОЛІФОНІЇ В УКРАЇНСЬКІЙ МУЗИЦІ НА ПРИКЛАДІ НАВЧАЛЬНИХ ПОСІБНИКІВ Н. СУПРУН-ЯРЕМКО ТА І.[°]ПЯСКОВСЬКОГО

***Анотація.** У статті проаналізовано будову підручників Н. Супрун-Яремко та І. Пясковського під кутом вивчення питання поліфонії в українській музиці, визначено роль національного підґрунтя та його місце у розглянутих працях. Розглянуто принцип організації тематичного матеріалу, їхню структуру.*

***Ключові слова:** поліфонія, навчальний посібник, організація тематичного матеріалу.*

Серед комплексу музично-теоретичних дисциплін курс «Поліфонія» посідає чільне місце, маючи на меті закладення базових умінь самостійного